

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/form/r75278581,STEIN-Cezary.html>
2023-03-21, 19:29

STEIN Cezary

Osoba

STEIN Cezary

Urodzony

1893

Zmarł

1949

Opis

kapral rez., powstaniec wielkopolski w kompanii wrzesińskiej, drukarz. Ur. się 26 lipca 1893 r. w Witowie (pow. gnieźnieński) w rodzinie Edwarda, cukiernika, i Franciszki z domu Pepel. W wieku sześciu lat stracił ojca, a osiem lat później matkę. Ukończył siedmioklasową szkołę powszechną w Witkowie, a następnie wyuczył się zawodu zecera (zdał egzamin w Bydgoszczy w 1911 r.). Pracował jako zecer w Biskupicach, Olsztynie, Wrześni i Inowrocławiu aż do wybuchu I wojny światowej. Zmobilizowany do armii niemieckiej w 1914 r., po paromiesięcznych ćwiczeniach wysłany został na front wschodni. W listopadzie 1918 r. wstąpił ochotniczo do tworzącej się we Wrześni Straży Obywatelskiej, na bazie której sformowana została 1 wrzesińska kompania piechoty (dowódca st. sierż. Jan Bartkowiak). W jej ramach walczył w powstaniu wielkopolskim na froncie północnym. Od 28 grudnia 1918 r. 1 kompania wrzesińska wchodziła w skład Wrzesińskiego Batalionu Powstańczego, a od 19 kwietnia 1919 r. – 4 pułku strzelców wielkopolskich (w styczniu 1920 r. przemianowanego na 58 pp). Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, awansując do stopnia kaprała. Po demobilizacji podjął pracę jako zecer w Zakładach Graficznych Drukarni i Księgarni św. Wojciecha (DiKśwW) w Poznaniu, jednej z najbardziej zasłużonych dla krzewienia kultury polskiej w zaborze pruskim instytucji, będącej własnością arcybiskupstwa

poznańskiego. Dzięki stałemu doskonaleniu w zawodzie od 1923 r. pracował jako linotypista, a w 1929 r. został oddziałowym zecerni. W roku następnym mianowano go dyrektorem technicznym drukarni i na tym stanowisku pracował do wybuchu II wojny światowej. Już w początkach okupacji niemieckiej, jesienią 1939 r., cały majątek spółki DiKśwW został zagrabiony przez okupanta, stając się podstawą firmy Gauverlag-Concordia. Stein został tam zatrudniony w dziale kalkulacji przemysłowej. Na początku lutego 1945 r. wraz z kilkunastoma pracownikami drukarni i synem Alfredem uratował drukarnię przy ul. Wawrzyniaka przed spalaniem. 9 lutego 1945 r., podczas zebrania załogi, został wybrany dyrektorem Zakładów Graficznych DiKśwW, które znalazły się pod tymczasowym zarządem państwowym (przemianowane na Państwowe Poznańskiego Zakłady Graficzne Okręg Północ, nigdy nie zostały zwrócone właścicielowi, a w 1950 r. zostały formalnie upaństwowione). Przyczynił się do uruchomienia i rozbudowania drukarni, za co w 1946 r. został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, a w 1948 r. - Złotym Krzyżem Zasługi. 16 października 1948 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu pod zarzutem prowadzenia szeptanej propagandy antypaństwowej i antyradzieckiej, pełnienia roli „agentury reakcyjnego kleru” oraz działania na szkodę ludowego państwa przez sabotaż gospodarczy, nadużycia i utrudnianie upaństwowienia drukarni. Poddany został brutalnemu śledztwu, w trakcie którego został najprawdopodobniej zamordowany 26 marca 1949 r. (oficjalna wersja mówiła o samobójstwie). Przed wojną bezpartyjny, od 1945 r. był członkiem Stronnictwa Pracy. W latach 1919-1930 należał do Związku Zawodowego Drukarzy. Wspierał katolicką organizację dobroczynną Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Jako dyrektor Zakładów Graficznych utworzył specjalny fundusz z zysków drukarni, z którego środki przekazywane były na ważne cele społeczne, np. PCK, harcerstwo, odbudowę ze zniszczeń wojennych m. in. zabytkowych budynków kościelnych. Żonaty ze Stanisławą Zofią Koszczyńską (21 IV 1893-18 XII 1971) miał syna Alfreda (26 II 1924 - 17 IX 2006). Pochowany na cmentarzu przy ul. Nowina w Poznaniu.

Bibliografia

A. Pietrowicz, (w:) Powstańcy wielkopolscy. Biogramy uczestników powstania wielkopolskiego 1918-1919, t. XIII, red. B. Polak, Poznań 2016, s.169-169.

Autor wpisu

Aleksandra Pietrowicz